

Képviselő-testületi előterjesztés

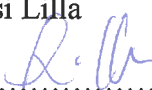
2023. december 13.

Tárgy: Beszámoló a Makói Települési Értéktár Bizottság 2023. évi II. félévi munkájáról

Előterjesztő: Farkas Éva Erzsébet polgármester

Ügyiratszám: I/748-1/2023

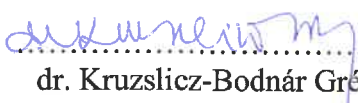
Melléklet: Beszámoló

Készítette: Makói Polgármesteri Hivatal
Kabinet Iroda

.....
Andrási Lilla

.....

Témafelelős: András Lilla
irodavezető

Az előterjesztést látta:
.....

.....

Véleményezésre megküldve: Emberi Erőforrások Bizottsága
Ügyrendi és Pénzügyi Bizottság

Törvényességi véleményezésre bemutatva:
.....
dr. Kruzslicz-Bodnár Gréta
jegyző

A napirend előterjesztőjének jóváhagyása:
.....
Farkas Éva Erzsébet
polgármester

MAKÓ VÁROS POLGÁRMESTERÉTŐL

Ikt.sz: I/748-1/2023

Üi.: András Lilla

Előterjesztés

Tárgy: Beszámoló a Makói Települési Értéktár Bizottság 2023. évi II. félévi munkájáról

Melléklet: Beszámoló

Makó Város Önkormányzat Képviselő-testülete

M a k ó

Tisztelt Képviselő-testület!

Makó Város Önkormányzat Képviselő-testülete a magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény, valamint a magyar nemzeti értékek és hungarikumok gondozásáról szóló 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelet alapján 2014. évben létrehozta a Makói Települési Értéktár Bizottságot, továbbá elfogadta a Makói Települési Értéktár Bizottság Szervezeti és Működési Szabályzatát.

A Szervezeti és Működési Szabályzat alapján a bizottság évi két alkalommal köteles működéséről beszámolni.

Az Értéktár Bizottság 2023. év II. félévében benyújtott pályázat pozitív elbírálásáról kapott tájékoztatást programok megvalósítására és kisfilmek gyártására vonatkozóan, továbbá 26 helyi értékkel gyarapodott.

Tisztelt Képviselő-testület!

A fentiekre tekintettel, a következő határozati javaslatot terjesztem a Képviselő-testület elé:

HATÁROZATI JAVASLAT

Makó Város Önkormányzat Képviselő-testülete úgy dönt, hogy a magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény, valamint a magyar nemzeti értékek és hungarikumok gondozásáról szóló 114/2013. (IV.16.) Korm. rendelet alapján létrehozott Makói Települési Értéktár Bizottság Szervezeti és Működési Szabályzata alapján előterjesztett, 2023. évre vonatkozó II. félévi beszámolóját az előterjesztés és annak melléklete szerinti tartalommal elfogadja.

Határidő: azonnal

Felelős: polgármester

Erről értesítés kap:

- Makó város polgármestere
- Makó város jegyzője
- Polgármesteri Hivatal Kabinet Iroda
- Irattár

M a k ó, 2023. december 4.

Farkas Éva Erzsébet
polgármester

A Makói Települési Értéktár Bizottság

2023. év II. félévi beszámolója:

A 2023-as év II. félévében elért eredményeink:

1. Az Agrárminisztérium által kiírt HUNG2023 kódjelű pályázati felhívás keretében „**Nemzeti értékek és hungaricumok gyűjtemények népszerűsítésének, megismertetésének, megőrzésének és gondozásának**” megnevezésű pályázaton ismét elindult a makói értéktár is. A projekt keretében kisfilmek és értéktári programok megszervezésére igényeltünk 3 milliós támogatást. A támogatást megnyertük 100% támogatottsággal. A program és a tervezett kisfilmek elkészítése folyamatosan zajlik. A pályázattal 2024. év május hónapjáig kell elszámolni, és a szakmai beszámolót beküldeni.
2. Ebben az évben 26 helyi értékkel gyarapodott a Makói értéktár, így mostanra 167 beazonosított értékünk van.
3. 2023. év február hónapjában két helyi érték, Galamb József munkássága és a Teknyőkaparó emlékezete felvételét javasoltuk a Csongrád-Csanád Vármegyei Értéktárba.

A napokban kaptuk meg a határozatot arról, hogy a Megyei Értéktár Bizottság a felterjesztett két értéket beválasztotta a Csongrád-Csanád vármegyei értékek közé.

A két értékről bővebben:

Galamb József munkássága

Galamb József 1881. február 3-án született Makón. Elemi iskoláit és a polgári első három osztályát szülővárosában végezte, érdeklődése korán a műszaki pálya felé vonzotta.

1896-tól a szegedi Fa és Fémipari Szakiskolában tanult, majd 1901-ben Budapesten, a Magyar Királyi Állami Felső Ipariskolában fejezte be tanulmányait. Ezt egyéves önkéntes katonai szolgálat követte Polában, a hadiflottánál.

A gépészeket képző iskolahajó parancsnoka, Horthy Miklós, I. osztályú sorhajóhadnagy volt.

Leszerelése után rövid ideig Hódmezővásárhelyen, a mai Mérleggyár jogelődjénél dolgozott. 1903-ban az aradi MARTA gyár ösztöndíjával németországi tanulmányútra utazott. Több város után, Frankfurt am Mainból, az Adler autógyárból indult a Saint Louis-i autó viláagiállítás megtekintésére.

1903. október 6-án érkezett meg New-Yorkba. Az 1904-es világkiállítás megtekintése után határozta el, hogy Amerikában marad. Különböző városokban és cégeknél dolgozott, majd 1905. december 11-én belépett az 1903-ban alapított detroiti Ford céghez.

Hamarosan az alapító-tulajdonos, Henry Ford közeli munkatársa lett, s 1907-től a T-modell tervezésében már döntő szerepe volt.

Az autót- mely négy kerékre ültette Amerikát- 1908-tól 1927-ig gyártották, több mint 15 millió darab készült belőle. Az autógyártás forradalmasítója.

A Fordson traktor tervezését szintén Galamb József kezdte el, a B-modell motorjának és a T-modell hátsó tengelyének felhasználásával. Itthon működött a nevéhez fűződő Ford-lerakat, falán még most is láthatóak az üzlet eredeti freskóinak nyomai.

Galamb József 1932-ben volt utoljára itthon. A hosszú évtizedekig végzett megfeszített munka és egy szívinfarktus után 1944-ben kérte vezető állásából nyugdíjazását.

1955. december 4-én hunyt el Detroitban.

Teknyőkaparó

H. Kovács Mihály adatközlő szerint a Teknyőkaparó Makó szülötte volt. „Makó környékén élt egy érdekös embőr, akit már gyerekkorában tatosgyeröknek tartottak. Löhetugyan, hogy az ország más részén is élt a magyar népek emlékezetében ez a különös embőr, de eszmélködésöm óta úgy tudom: városunk szülötte, városunk lakója volt ő. Különösen a Szentlőrinc nevű városrészben élők, mög a Makó-Újváros lakói hivatkoztak rá, ha valami baj zúdult rájuk. »Mögmondta mán régön a Teknyőkaparó, oszt csakugyan úgy is lött.« (Alekszi József.)”

Makó környéki öregek szájából gyakran emlegetik a Teknyőkaparót. A világ sorsának alakulását éppúgy megjövendölte, mint azokat az erkölcsi tévelygéseket, amelyek a világ végének a kezdetét jelentik. Hogy számos története, jóslata mind a mai napig fönmaradhatott, arról tanúskodik, hogy hittek neki, és a szavait éltető öregek bölcsessége ma is hitelt ad jövendöléseinek. Igaz, a Teknyőkaparó sok szálból szövődő történeteiből napjainkra alig maradt egy-egy hézagos töredék, ám ebből is pontosan következtethetünk az egész sokrétűségére, a részletek gazdagságára.

Jövendölési alapján kétségtelenül tiszteletet és félelmet parancsoló hatalom lehetett egykor, aki megszabta az emberi magatartást, előre látta a történelem menetét, a világ katasztrófáját.

De hát ki is volt valójában a Teknyőkaparó? Csongrád megye szájhagyományának jellegzetes, másutt nem ismert alakja. Hozzá hasonló jóstehetséggel fölruházott népi hőst a magyar néprajzi szakirodalom nem ismer. Kétségtelenül történeti, valóságos személy volt.

Megnyilatkozásai alapján világot látott ember lehetett.

Neve nem maradt fenn, csak a foglalkozása alapján emlegették. A Teknyőkaparó név Apátfalva, Bökény, Csanádpalota, Ferencszállás, Földeák, Királyhegyes, Kiszombor, Klárafalva, Kövegy, Magyarcsanád, Makó, Maroslele, Nagyér, Óföldeák, Szőreg, Tápé helységeken ismert. Az öreg Teknyős megnevezést Baks, Csanytelek, Dóc, Mindszent, Szegvár emlékező lakói használják.

Akadtak, akik a keresztnévét is tudni vélték: Pista bácsi, János bácsi, Jani bácsi. Az egyik neve István vót, ez biztos. Pétör bácsinak hívták. Voltak, akik mindenekelőtt táltosnak tartották. Mások szerint teknyőkaparó cigány lehetett, aki teknőkészítésből tengette életét, s mint ilyen nemcsak a Dél-Alföldön, hanem messzi vidékeken is megfordulhatott. Talán pákászféle víziember lehetett, aki egyszerű eszközök faragásához is értett. Élete során nagy darab földeket bejárhatott, és közben kellő bölcsességre, tapasztalatra szert tett.

4. Továbbá, felterjesztettük a Csongrád-Csanád Vármegyei Település Értéktárba az alábbi helyi értékeinket, kulturális- és épített örökség kategóriába, melynek az eredményét a közeljövőben fogjuk megkapni.

- Makó monográfiája 1-6. teljes kötet,
- a Makó útmenti keresztjei és szakrális kisemlékei,
- a Kunhalmok,
- a Csanád- Torontál vármegyei „Ósgaléria” festményei,
- az 1856-es deszka hambár,
- a makói putri,
- a kotárka
- a Makói Múzeum Füzetei sorozat

Makó, 2023. december 04.

Szikszai Zsuzsanna
Települési Értéktár Bizottság elnöke